

Le gale gringo

Autor(en): **G.R.**

Objektyp: **Article**

Zeitschrift: **L'ami du patois : trimestriel romand**

Band (Jahr): **9 (1981)**

Heft 1

PDF erstellt am: **25.04.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-239927>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

LE GALE GRINGO

Vo chédè ke ti lè j'an outuoua de tsâlandè, le boun'an, bin di chochyètao van tsantao, balyi di concert din lè méjon di j'anhyan, hou dou trèjim'âodzo, ke dyon. Chin l'è bin bi de la pao di chochyètao, dè lou dérindzi po no fére chi pyéji. Y fao bi lè j'intindre; chin no rèdzolyè le kê ! On pou tyè bin lè rëmarhyao, è lè j'inkoradyi à rëvinyi.

Ou mè dè janvier no j'an jâ inke à "La Feuillette" ouna chochyètao dè tsan ke lè anon "Le petit chœur de Fribourg". L'an fermo bin tsantao ! Chuto di tsanthon dè Bovet, n'in da ouna ke ma fâ a moujâ à otyè. L'è chi Galé Gringo, din la tsanthon, galé gringo ke l'istoir d'on nok. Vu vo konto inke che n'avanture.

In Grevire din le velaodzo de Nerivouè, l'y avé dou dzouno tsevrè, Louki è Djanè alaovon ti lè dzoa menao lou tropi dè tchivrè amon pè lè vani doulon di dzâ de la pao dè l'Evi.

Ti dou amâvan n'a galéja filye dou velaodzo, ke l'avan batchi dou non dè Lucette, ma li djan Lulu.

In rintrin le devèlné pachaovan devan cha méjon, tsakon guinyivè kontre, po la vère chalyi è li dre otyè. Chè gabaovan a lou djija, on dejè vouête mon galé tropi, è chi dzouno bok to vedyè l'è Gringo, te vè kemin l'è bi avui cha barbàta, chè balè kouârnè fènè. L'ôtro dejè, vouête l'è mè ke lé le pye gro tropi ! D'akouâ ke le bok l'è pao bin bi avui cha kouârna trochaoye; tchè cou-he, l'è vilyo. Ma ! mon chènaya ma de ke volè le tsandji, te vèri dè furi kevin n'in d'ari on dzouno. Lè tchivrè chon bounè, i ché lè menao din lè kotzè yô ly-a de la boun'ërba.

On dzoa l'an de : divè Lulu pè hou bi dzoa d'outon te vindri pao no tinyi konpanyi on dumidzoa pèr lé kê, chin no farè pyéji dè tè vère arouvao. Te vèri kemin i djuyo la sèrinète. Louki li fao, mè i tsanteri, tè fari di j'yikaoyè. E pu la Hôta-Dza l'è onko bin alêgra.

— E bin d'akouâ, dèman du midzoa i vindri.

Le lindàman Lucette l'è bal-è-bin arouvâoye vè lè tsevrè tota grahyaja. L'an tsantao, Djanè la djuyé dè la sèrinète, iran ti trè bib dzohyâ. Ou bè d'na vouërba y dyon "akuta Lulu ! Ora ke no chin cholè inke lè trè, no volin tè dè-mandao ôtyè. Y tè fô no dre le tyin dè no dou te pyé le mi ? Le tyin t'âomè le mé ? Po nekoué di dou, ton kê ba, vouè ?"

La Lucette l'a tsandzi de kolâ ! Chè dzoutè chon vinyètè kemin n'a bala rouja rodze. Mâ ! lou j'a kan mimo de. "E bin a chin ! L'yé moujao bin di kou, chu intrèprècha. Vo chidè ti dou bin galé avu mè, vo j'âomo bin ti dou. Por vouè ché pao tyè dre, è ché pao kemin m'in prindre, vudré pao fére de la pèna, nè a l'on, nè a l'ôtre !"

— Che te vâ, no fan dinche, Louki è mè no volin ringao è te cheri a chi ke gao-nyière.

— Na ! Na ! Alaodè pao vo kontrèyi, vo dèkucheri lè jàoyon por mè, vu pao vère chin.

Akutaodè, vo ji à tsakon on bok, betaodè lè in fathe l'on dè l'ôtre è fédè lè lutao.

— D'akouâ no volin fére kemin tao de, alin lè tsèrtchi, ke l'an fê lè dou tsevrè. T'inke don nothrè dou j'amouriâ ke chin van tsakon dè lou pao rapertchi lou bok.

A pèna pri l'on dè l'ôtro, nothrè dou pèlâ l'an keminhi a lou vuitchi dè grèbe, a lou fére di pou j'yè, l'avan mimamin la barbèta ke gurlaovè tan iran korohy. Dza du on tro yin chè chon drèhi l'on kontre l'âtro. Pa dutrè yaodzo è ti lè kou pyie pri, l'an rèkeminhy lou manèrè. E pu on a oyu la chèta dè hou duvè tithè ke chè nolyivan, è di kouârnè ke ch'inkmahyaovan. Ti dou rankmalaovan, dutin ke Louki è Djanè chohyaovan èpè din l'aprèhinchyon dè vère kemin l'afère alaovè fourni. Chi a Djamè, ke l'avi tyè n'a kouârna vinyiè èchohyô. Gringo la fi roubatao a ridèvè din lè bochon avo le rupito. Louky chè rèvirè è kriyè, "l'è le myo ke la gaonyi ! L'è don mè ke lé le dzouyo de t'inbranchi Lulu, è le bouneu dè prindre ta man".

Inke le konto dè chi galé Gringo ke lé volu vo j'ékrirè, in chtou dzao dè krâmena dè janvier 1981.

Le barlatè : G. R.

